

WPISUJE UCZEŃ

KOD UCZNIĄ

--	--	--

DATA URODZENIA UCZNIĄ

--	--	--	--	--	--	--

dzień miesiąc rok

PRÓBNY SPRAWDZIAN SZÓSTOKLASISTY Z OPERONEM

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy arkusz sprawdzianu zawiera 8 stron.
Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod i datę urodzenia.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem albo piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Odpowiada im następujący układ krater na karcie odpowiedzi:

A	B	C	D
---	---	---	---

6. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą – np. gdy wybrałeś odpowiedź „A”:

	B	C	D
---	---	---	---

7. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź.

	B	C	
---	---	---	---

8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Dodatkowa strona sprawdzianu jest przeznaczona na brudnopis. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane.

Powodzenia!

**MARZEC
2009**

**Czas pracy:
60 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 40**

Wiatr

Tekst do zadań od 1. do 4.

Mówiono, że wiatry są boskiego pochodzenia, lecz nie wszyscy byli zgodni w podaniach o ich rodzie i miejscu zamieszkania.

Boreasz, Notos, Zefir i Euros, bogowie czterech głównych wiatrów: północnego, południowego, wschodniego i zachodniego – uchodzili za synów Astrajosa i bogini jutrzeńki Eos. Natomiast groźne wichury, wyobrażone pod postacią harpii, potworów o głowie kobiecej i ciele drapieżnego ptaka – były dziećmi Taumasa i Elektry; a te najgorsze, nawałnice, cyklony, trąby powietrzne kręcące statkiem na morzu, póki go nie roztrzaskają o skały przybrzeżne – to potomstwo Tyfona, którego ongi Dzeus w strasznej walce pokonał.

Najczęściej za ojczyznę wiatrów uważano Trację, kraj dzikich gór pokrytych śniegami. Tam przede wszystkim Boreasz ma swój pałac podniebny, a w jego sąsiedztwie po różnych pieczarach mieszkają inne wiatry. Boreasz jest z nich najsilniejszy i najbardziej groźny. Z przeraźliwym wrzaskiem rzuca się na morze, wzdyma fale, rozbija je w białą pianę, niesie burze i mróz, co rzeki lodem ścina.

Zefir, który przychodzi ze wschodu, jest najbardziej łagodny. Od morza idzie jego wilgotne tchnienie i on jest zwiastunem wiosny. Ożywiający chłód niesie wśród lata i z jego pomocą rosną drzewa i kwiaty rozkwitają. Zlatuje na swych skrzydłach delikatnych bez szmeru prawie i przesuwa się nad ziemią, jakby ją całował muśnięciem swych ciepłych warg.

Jan Parandowski, *Mitologia. Wierzenia i podania Greków i Rzymian*, Warszawa 1972.

1. Notos to bóg wiatru

- A. północnego.
- B. południowego.
- C. wschodniego.
- D. zachodniego.

2. Bogowie czterech głównych wiatrów uchodzili za synów

- A. Taumasa i Eos.
- B. Taumasa i Elektry.
- C. Astrajosa i Eos.
- D. Tyfona i Elektry.

3. Najgroźniejszym z bogów wiatrów był

- A. Boreasz.
- B. Notos.
- C. Zefir.
- D. Euros.

4. W ostatnim akapicie porównanie znajdziesz w zdaniu

- A. pierwszym.
- B. drugim.
- C. przedostatnim.
- D. ostatnim.

Tekst do zadań 5. i 6.

Wiatrak – najstarszy silnik wiatrowy. (...) Wiatrak wynaleziono około roku 107 p.n.e. Jest poprzednikiem turbiny wiatrowej, którą czasami również nazywa się wiatrakiem. Dawniej powszechnie stosowany do napędu młynów mielących i pomp odwadniających, a aktualnie w elektrowniach wiatrowych.

Na podstawie: <http://pl.wikipedia.org>

5. W jakich czasach został wynaleziony wiatrak?

- A. Prehistorycznych.
- B. Starożytnych.
- C. Średniowiecznych.
- D. Nowożytnych.

6. 107 rok p.n.e. to

- A. II wiek p.n.e.
- B. I wiek p.n.e.
- C. X wiek p.n.e.
- D. XI wiek p.n.e.

7. *Wiatr, wietrzyk, wiatrak* to

- A. wyrazy pokrewne.
- B. synonimy.
- C. wyrazy o przeciwstawnym znaczeniu.
- D. wyrazy odmieniające się przez osoby.

Tabela do zadań 8. i 9.

W tabeli przedstawiono prędkości wiatrów i ich nazewnictwo.

Nazwa wiatru	Prędkość
powiew	$7 \frac{\text{km}}{\text{h}}$
szkwał	$100 \frac{\text{km}}{\text{h}}$
wicher	$20 \frac{\text{m}}{\text{s}}$
sztorm	$32 \frac{\text{m}}{\text{s}}$
halny	$210 \frac{\text{km}}{\text{h}}$
huragan	$78 \frac{\text{m}}{\text{s}}$

8. Ile razy prędkość halnego jest większa od prędkości szkwału?

- A. 0,21 razy.
- B. 21 razy.
- C. 2,1 razy.
- D. 0,021 razy.

9. Która z przedstawionych wartości podaje prędkość wichru w kilometrach na sekundę?

- A. $2 \frac{\text{km}}{\text{s}}$ B. $0,02 \frac{\text{km}}{\text{s}}$ C. $0,2 \frac{\text{km}}{\text{s}}$ D. $0,002 \frac{\text{km}}{\text{s}}$

10. Aby znaleźć znaczenie słowa *halny*, musisz zajrzeć do

- A. słownika ortograficznego.
B. słownika wyrazów bliskoznacznych.
C. słownika języka polskiego.
D. słownika frazeologicznego.

Tekst do zadań od 11. do 12.

Wiatr

Wiatr w trzcinach szeleści,
wiatr chyba ma skrzypce.
Wygrywa na skrzypcach
melodie najszybsze.

Wiatr chyba ma dzwonki,
tak dzwoni za oknem,
gdy szyby od kropel
są chłodne i mokre.

Wiatr trąbkę ma chyba
i gra, kiedy wieje,
gdy biega po drogach
przez śnieżne zawieje.

Nad ranem zasypia,
zmęczony muzyką.
Bo dokąd ma odejść,
gdy przyszedł tu znikąd?

Czesław Janczarski, *Wiatr*, [w:] *Gdzie mieszka bajeczka*,
Warszawa 1976.

11. Wiersz opowiada o

- A. koncercie orkiestry.
B. nadejściu zimy.
C. szeleszczących trzcinach.
D. odgłosach wydawanych przez wiatr.

12. Na którym z instrumentów nie gra wiatr w zamieszczonym wierszu?

- A. Na trąbce.
B. Na fortepianie.
C. Na dzwonekch.
D. Na skrzypcach.

13. Tylko wyrazy dźwiękonaśladowcze znajdują się w szeregu

- A. szeleści, szumi, pluszcze.
- B. zbliża się, szeleści, szumi.
- C. zbliża się, nadchodzi, szeleści.
- D. zbliża się, nadchodzi, pada.

14. Którego związku frazeologicznego użyjesz, aby powiedzieć, że „coś jest niemożliwe do odnalezienia”?

- A. Rozpędzić na cztery wiatry.
- B. Rzucać słowa na wiatr.
- C. Szukać wiatru w polu.
- D. Złapać wiatr w żagle.

15. Podane wyrazy są bliskoznaczne do słowa *wiatr*. Ułóż je w kolejności alfabetycznej.
tornado, wicher, cyklon, orkan, wietrzyk, zefir, halny, wichura

.....

.....

.....

16. W „Słowniku języka polskiego z frazeologizmami” podano, że wiatr: *zrywa się, wieje, wzmaca, dmie, hula, przycicha, zamiera, ustaje*. Wymienione po dwukropku wyrazy to

- A. przysłówki.
- B. czasowniki.
- C. przymiotniki.
- D. rzeczowniki.

Mapa do zadań 17. i 18.

17. Przyjrzyj się mapie, na której została przedstawiona prognoza pogody. Z jakich kierunków wieje wiatr?

- A. Z północnego i południowo-zachodniego.
- B. Z południowego i południowo-wschodniego.
- C. Z południowego i południowo-zachodniego.
- D. Z zachodniego i północno-zachodniego.

18. W którym rejonie Polski jest według mapy najładniejsza pogoda?

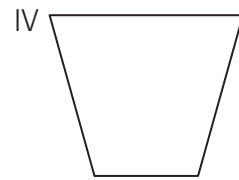
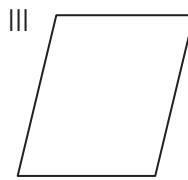
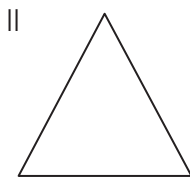
- A. Na Śląsku.
- B. Na Mazurach.
- C. Na Pomorzu.
- D. W Małopolsce.

19. Informacja o wietrze w prognozie pogody jest najbardziej użyteczna dla

- A. stoczniovców.
- B. żeglarzy.
- C. górników.
- D. nauczycieli.

Tekst do zadań 20. i 21.

W żeglarstwie bardzo ważna jest powierzchnia żagla. Żagiel może mieć różne kształty, np.:

20. Jeden z rysunków przedstawia żagiel w kształcie trapezu. Który to rysunek?

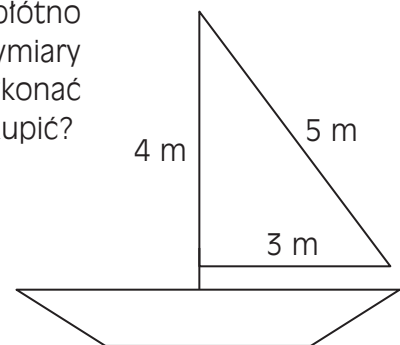
- A. I
- B. II
- C. III
- D. IV

21. Zaznaczony łukiem kąt na rysunku nr I ma miarę równą

- A. 180°
- B. 90°
- C. 60°
- D. 30°

22. W przystani „Wicher” bosman postanowił kupić płótno na naprawę ożaglowania trzech identycznych żaglówek. Wymiary żagla są podane na rysunku. Jakie obliczenia powinien wykonać bosman, aby dowiedzieć się, ile metrów materiału musi zakupić?

- A. $2 \cdot \frac{3 \text{ m} \cdot 4 \text{ m}}{2}$
- B. $3 \cdot \frac{4 \text{ m} \cdot 5 \text{ m}}{2}$
- C. $3 \cdot \frac{3 \text{ m} \cdot 4 \text{ m}}{2}$
- D. $2 \cdot \frac{3 \text{ m} \cdot 5 \text{ m}}{3}$

26. Napisz, w jaki sposób ludzie wykorzystują siłę wiatru. Podaj dwa przykłady.

.....
.....
.....
.....

27. Wczoraj w twojej miejscowości wiał bardzo silny wiatr. Napisz list do koleżanki lub kolegi. Opisz w liście, co zaobserwowałeś w czasie, gdy wiał wiatr.

Twoje wypracowanie powinno zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Brudnopis

